

Open

NEFELIBATA

ANDRE AGASSI

Open

Traducció de Xavier Solsona

Duomo ediciones

Barcelona, 2024

Títol original: *Open. An Autobiography*

© 2009, AKA Publishing, LLC

Aquesta traducció ha estat publicada previ acord amb Alfred A. Knopf, segell de The Knopf Doubleday Publishing Group, una divisió de Penguin Random House LLC.

© de la traducció, 2024 per Xavier Solsona Brillas

© d'aquesta edició, 2024 per Antonio Vallardi Editore S.u.r.l., Milà

Tots els drets reservats.

Primera edició: març de 2024

Duomo ediciones és un segell d'Antonio Vallardi Editore S.u.r.l.
Pl. Urquinaona, 11, 3r Esq. 08010 Barcelona, 08012 (Espanya)
www.duomoediciones.com

Gruppo Editoriale Mauri Spagnol S.p.A.
www.maurispagnol.it

ISBN: 978-84-19834-45-4

Código IBIC: FA

Dipòsit legal: B 3.453-2024

Disseny d'interiors:

Agustí Estruga

Composició:

Grafime, S.L.

Impressió:

Grafica Veneta S.p.A. di Trebaseleghe (PD)

Imprès a Itàlia

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic o electrònic —incloses les fotocòpies i la difusió a través d'internet— i la distribució d'exemplars d'aquest llibre mitjançant lloguer o préstec públics.

A la Stefanie, en Jaden i la Jaz

No sempre podem dir què és el que ens manté tancats, el que ens confina, el que sembla enterrar-nos, i tanmateix sentim certes barres, certes reixes, certs murs. És imaginació, fantasia, tot això? No ho crec pas. I aleshores ens preguntem: Déu meu, durarà gaire, durarà sempre, durarà tota l'eternitat? I saps què és el que ens allibera d'aquesta captivitat? Un afecte molt profund i seriós. Ser germans, ser amics, l'amor, això és el que obre les portes de la presó gràcies a un poder suprem, a una força màgica.

VINCENT VAN GOGH, carta al seu germà, juliol del 1880

El final

Obro els ulls i no sé on soc, ni qui soc. No és una cosa tan excepcional. M'he passat mitja vida sense saber-ho. Amb tot, aquesta vegada em sembla diferent. Aquesta confusió em fa més por. És més total.

Aixeco la vista. Estic ajagut a terra, al costat del llit. Ara me'n recordo. De matinada m'he llevat i m'he estirat aquí. I ho faig gairebé cada nit. Em va millor per a l'esquena. Si passo gaires hores damunt d'un matalàs tou, sento un dolor insuportable. Compto fins a tres, i després començo el llarg i dolorós procés d'aixecar-me. Estossego, gemego, em giro cap a un costat, adopto la posició fetal i em col·loco de cara a terra. M'espero una mica, i una mica més fins que la sang comenci a bombejar.

Soc un home jove, relativament jove. Tinc trenta-sis anys. Però em desperto com si en tingués noranta-sis. Després de tres dècades de córrer i parar en sec, de saltar ben amunt i d'aterrar amb força, el cos ja no em sembla el meu cos, sobretot als matins. En conseqüència, la ment ja no em sembla la meua ment. Des del moment que obro els ulls soc un desconegut per a mi mateix, i encara que, com dic, això ve de lluny, als matins la sensació és més acusada. Repasso breument els fets bàsics: em dic Andre Agassi. La meua dona es diu Stefanie Graf. Tenim dos fills, un nen i una nena, de cinc i tres anys. Vivim a Las Vegas, Nevada, però actualment estic instal·lat en una suite de l'hotel Four Seasons de Nova York, perquè participo a l'Open dels Estats Units. El meu últim Open. De fet, l'últim torneig de la meua carrera. Jugo a tennis per guanyar-me la vida, tot i que odio el tennis, l'odio amb una fosca i secreta passió, i sempre l'he odiat.

Quan aquest últim fragment de la meua identitat encaixa al seu lloc, m'agenollo i dic en veu baixa: Sisplau, que s'acabi tot això.

I després: No estic preparat perquè s'acabi tot això.

Ara, a l'habitació del costat, sento la Stefanie i els nens. Esmorzen, xerren, riuen. El desig imperiós de veure'ls i acariciar-los, més unes ganes immenses de consumir cafeïna, em proporcionen la motivació necessària per aixecar-me, per passar a la posició vertical. L'odi em fa posar de genolls; l'amor em fa posar dret.

Em fixo en el despertador de la tauleta de nit: dos quarts de vuit. La Stefanie em deixa dormir fins més tard. El cansament d'aquests últims dies ha sigut extrem. A més de l'esforç físic, hi ha també l'esgotador torrent d'emocions desencadenat per la meva retirada imminent. Ara, sorgint des del centre mateix del cansament, arriba la primera onada de dolor: em toco l'esquena. Em tenalla. Em sento com si algú hagués entrat a l'habitació en plena nit i m'hagués enganxat a la columna d'una d'aquelles barres antirobatori que es posen als volants dels cotxes. Com volen que jugui l'Open amb aquesta barra a la columna? Hauré de suspendre l'últim partit de la meva carrera?

Vaig néixer amb espondilolistesi, que vol dir que una vèrtebra lumbar es va separar de l'altra, va anar per lliure, es va rebel·lar. (Aquesta és la principal causa de l'anomenat peu garrell). Amb aquesta vèrtebra desalineada, a l'interior de la columna hi ha menys espai per als nervis, i només amb un mínim moviment els nervis se senten més atapeïts. Si hi afegim dues hèrnies discals i un os que no para de créixer en un esforç inútil per protegir la zona malmesa, el resultat és directament claustrofòbic per a aquells nervis. I quan protesten, reclamant un espai que no tenen, quan m'envien senyals d'incomoditat, un dolor em recorre la cama de dalt a baix, em deixa sense alè i ho maleeix tot. En aquells moments, l'únic que m'alleuja una mica és ajeure'm i esperar. De vegades, però, aquell moment arriba en ple partit. Aleshores l'únic remei és modificar el meu joc: moure'm d'una altra manera, córrer d'una altra manera, fer-ho tot d'una altra manera. Però llavors apareixen els espasmes. Tot-hom evita el canvi; els músculs no ho poden suportar. Instats a canviar, els músculs se sumen a la rebel·lió de la columna i aviat el cos sencer es rebel·la contra si mateix.

En Gil, el meu entrenador, el meu amic, el meu pare adoptiu, ho explica així: el cos t'està dient que no vol continuar fent el que fa.

El meu cos fa molt temps que m'ho diu, li dic a en Gil. Gairebé tant com el que fa que ho dic jo.

Des del gener, però, el cos ja m'ho crida. No és que vulgui jubilar-se, és que ja s'ha jubilat. El meu cos se n'ha anat a viure a Florida i s'ha comprat una casa adossada i uns pantalons de senyor gran. Ja fa temps que negoció amb el meu cos i li demano que aparqui la seva jubilació ara unes hores aquí, ara unes hores allà. Una bona part d'aquesta negociació té a veure amb una injecció de cortisona que, si més no temporalment, m'alleuja el dolor. Tot i que, de fet, abans que faci efecte, provoca el seu propi turment.

Ahir me'n van posar una perquè aquesta tarda pugui jugar. És la tercera que m'administren aquest any, la número tretze de tota la meva carrera, i, amb gran diferència, la més temible. El metge, que no és el meu metge habitual, em va demanar bruscament que em col·loqués en posició. Em vaig estirar de bocaterrosa damunt la taula, i la seva infermera em va abaixar els pantalons. El metge va dir que miraria d'acostar tant com pogués l'agulla de divuit centímetres als nervis inflamats. Però no hi podia arribar directament, perquè les hèrnies discals i l'esperó ossi li obstruïen l'accés. Els seus intents d'esquivar-los, de ficar-se per allà on volia, em van fer saltar fins al sostre. Primer va introduir l'agulla. Després em va col·locar una gran màquina sobre l'esquena per veure fins a quin punt l'agulla s'havia acostat als nervis. L'havia d'aproximar a freq, però sense arribar a tocar-los, em va dir. Si els tocava, si tan sols els fregava, el dolor seria tan fort que m'impediria disputar el torneig. I potser, també, em canviaria la vida. Entrant i sortint, va fer anar l'agulla fins que em van saltar les llàgrimes.

Finalment va encertar. He fet diana, va dir.

La cortisona va penetrar. La sensació de coïssor va fer que em mossegués el llavi. Després vaig sentir la pressió. Em vaig sentir impregnat, embalsamat. Vaig començar a notar que el petit espai on hi ha els nervis a la columna s'omplia de buit. La pressió va continuar augmentant fins que vaig pensar que m'esclataria l'esquena.

La pressió és el que et permet saber que tot va bé, va dir el metge.

Sàvies paraules, doctor.

Ben aviat, el dolor va començar a semblar-me meravellós, gairebé dolç, perquè intueixes que precedeix l'alleujament. Però potser tots els dolors són així.

La meva família cada vegada és més sorollosa. Surto mig coix fins a la sala de la nostra suite. El meu fill, en Jaden, i la meva filla, la Jaz, em veuen i cri-

den. Papa! Papa! Fan salts d'alegria i volen que els agafi a coll. Jo m'aturo i em preparo, em planto allà davant com un mim imitant un arbre a l'hivern. Però ells es paren just abans de saltar, perquè saben que el seu pare últimament està delicat, que el seu pare es farà miques si l'amanyaguen massa. Els dono un copet a la cara i els faig un petó a la galta, i m'assec amb ells a esmorzar a taula.

En Jaden pregunta si avui és el dia.

Sí.

Jugaràs?

Sí.

I llavors, després d'avui, et *retires*?

Una paraula nova que ell i la seva germana han après. *Retirar-se*. Ells sempre la fan servir en present, un present que no acaba mai. Potser saben alguna cosa que jo no sé.

Si guanyo, no, fill. Si aquesta nit guanyo continuaré jugant.

Però si perds, podré tenir un gos?

Per als meus fills, la meva retirada equival a un cadell. La Stefanie i jo els hem promès que quan deixi els entrenaments, quan deixem de viatjar arreu del món, podrem comprar un cadell. Ves que no li posem Cortisona.

Sí, quan perdi ens comprarem un gos.

El meu fill somriu. Confia que el seu pare perdrà. Espera que el seu pare tingui una decepció que superi totes les altres. Ell no entén –i com l'hi podré explicar algun dia?– el patiment de perdre, el patiment de jugar. Jo he trigat gairebé trenta anys a entendre-ho, a resoldre l'equació de la meva pròpia psique.

Li pregunto a en Jaden què farà avui.

Anar a veure els ossos.

Miro la Stefanie. Ella em recorda que els portarà al Museu d'Història Natural. Dinosaurès. Penso en les meves vèrtebres retorçades. Penso en el meu esquelet en exposició al museu, al costat dels altres dinosaurès. *Tenis-aurus Rex*.

La Jaz m'interromp els pensaments. M'ofereix la seva magdalena. Vol que li tregui tots els nabius abans de menjar-se-la. És el nostre ritual del matí. S'han de treure tots i cadascun dels nabius amb precisió quirúrgica, i això requereix concentració: introduir el ganivet, moure'l circularment, arribar al nabiu sense tocar-lo. Em concentro en la seva mag-

dalena, i és un descans pensar en alguna cosa que no sigui el tennis. Però quan l'hi torno, no em puc estar de pensar que s'assembla a una pilota de tennis, i això fa que els músculs de l'esquena se'm contreguin anticipadament. S'acosta l'hora.

Havent esmorzat, després que la Stefanie i els nens m'hagin acomiadat amb un petó i hagin sortit corrents cap al museu, em quedo assegut en silenci i em fixo en la suite. És com totes les suites d'hotel en què m'he allotjat, però encara més. Neta, elegant, còmoda: això és el Four Seasons, molt bonica, sí, però una versió més del que jo anomeno la no-llar. Aquells no-llocs en què existim com a esportistes. Tanco els ulls, intento pensar en aquesta nit, però el cap se m'endú al passat. Aquests dies, el meu cap té un efecte de retrocés natural. Així que bado vol tornar al principi, perquè ja em trobo a prop del final. Però no l'hi puc permetre. Encara no. No em puc permetre recrear-me gaire en el passat. M'aixeco i camino al voltant de la taula, comprovo si tinc equilibri. Quan em sento prou estabilitzat, me'n vaig amb compte cap a la dutxa.

Sota l'aigua calenta, gemego i crido. Em doblego endavant, em toco els quàdriceps, començo a tornar a la vida. Els músculs es destensen. La pell canta. Els porus s'obren. La sang tèbia flueix més de pressa per les venes. Sento que alguna cosa es comença a bellugar. Vida. Esperança. Les últimes gotes de joventut. Tot i així, res de moviments bruscos. No vull fer res que torbi la meva columna vertebral. Deixo que continuï adormida.

Dret davant del mirall del lavabo, mentre m'eixugo, em miro la cara. Ulls vermells, barba curta grisosa; un rostre completament diferent del que tenia quan vaig començar. Però també diferent del que veia l'any passat quan em mirava en aquest mateix mirall. Sigui quin sigui, ja no soc el nen que va començar aquella odissea, ni tampoc soc l'home que va anunciar fa tres mesos que l'odissea arribava al final. Soc com una raqueta de tennis l'empunyadura de la qual he canviat quatre vegades i les cordes, set: és exacte afirmar que continua sent la mateixa raqueta? Amb tot, en algun raconet d'aquests ulls hi continuo veient, vagament, el nen que des del primer moment no volia jugar a tennis, el nen que ho volia deixar, el nen que, de fet, ho va deixar moltes vegades. Veig aquell nen ros que odiava el tennis, i m'agradaria saber com veuria ell aquest home calb que encara odia el tennis i que continua jugant. Es quedaria impressionat? El diverti-

ria veure'l? Se'n sentiria orgullós? La pregunta m'esgota, em deixa aixafat, i només són les dotze del migdia.

Sisplau, que s'acabi tot això.

No estic preparat perquè s'acabi tot això.

La línia d'arribada al final d'una carrera esportiva no és diferent de la línia d'arribada al final d'un partit. L'objectiu és acostar-se a aquesta línia perquè tenir-la a l'abast et proporciona una força magnètica. Quan hi ets a prop, sents que aquesta força t'estira i que la pots fer servir per creuar-la. Però just abans de situar-te al seu radi d'abast, o just després, experimentes una altra força igualment poderosa que te n'allunya. Aquest parell de forces, aquestes dues energies contraposades són inexplicables, místiques, però totes dues existeixen. Jo ho sé perquè he passat una bona part de la vida empaitant-ne una i lluitant contra l'altra, i de vegades m'hi he trobat encallat, suspès, rebotant com una pilota de tennis entre totes dues.

Aquest vespre, em recordo a mi mateix que em caldrà una disciplina fèrria per enfrontar-me a aquestes dues forces i a qualsevol altra cosa que s'interposi en el meu camí. El mal d'esquena, els cops dolents en el joc, el mal temps, el menyspreu de mi mateix. Aquest recordatori és una manera de preocupar-se'n, però també de meditar. En els vint-i-nou anys que fa que jugo al tennis he après una cosa: la vida et llança de tot en el teu camí, i la teva feina consisteix a evitar els obstacles. Si permetes que aquests obstacles t'aturin o et distreguin, no fas la teva feina, i si no fas la teva feina els remordiments et paralitzaran més que un mal d'esquena.

M'estiro al llit amb un got d'aigua, i llegeixo. Quan se'm cansa la vista, engego la televisió. «Aquesta nit, segona ronda de l'Open dels Estats Units! Serà potser el comiat d'Andre Agassi?». El meu rostre apareix en pantalla durant uns instants. Un rostre diferent del que acabo de veure al mirall. El meu rostre dels partits. Observo bé aquest nou reflex al mirall distorsionat que és la televisió i noto com em creix l'angoixa. Aquest serà el meu últim anunci? L'última vegada que la CBS farà publicitat d'un partit meu?

No puc allunyar la sensació que estic a punt de morir.

Em dic que no és casualitat que el tennis recorri al llenguatge de la vida. Avantatge, servei, falta, trencament, res, els elements bàsics del tennis són els mateixos que els de la vida quotidiana, perquè qualsevol partit és una vida en miniatura. Fins i tot l'estructura del tennis, la manera en què les peces encaixen les unes dins de les altres com les nines russes reproduceix

l'estructura dels nostres dies. Els punts es converteixen en jocs, i aquests en sets, i aquests, al seu torn, en partits, i tot està tan íntimament connectat que qualsevol punt pot convertir-se en un punt de partit. A mi em recorda la manera com els segons es converteixen en minuts i els minuts en hores, hores que, a més, poden ser les millors de les nostres vides. O les més fosques. Depèn de nosaltres.

Però si el tennis és vida, aleshores el que segueix el tennis deu ser el buit desconegut. Aquesta idea em fa venir esgarifances.

La Stefanie obre la porta i entra amb els nens. S'enfilen al llit i el meu fill em pregunta com em trobo.

Bé, bé, li responc. Com ha anat amb els ossos?

Molt divertit!

La Stefanie els dona uns entrepanes i uns sucs, i se'l emporta de l'habitació.

Han quedat per jugar amb altres nens, em diu.

Els també?

Ara podré fer una becaina. Als trenta-sis anys, l'única manera que tinc d'aguantar un partit de nit, que es podria allargar més enllà de la mitjanit, és dormir abans una mica. A més, ara que ja sé més o menys qui soc, vull tancar els ulls i amagar-me. Quan els torno a obrir ha passat una hora. En veu alta em dic que és l'hora. Prou d'amagar-me. Em torno a dutxar. Però aquesta dutxa és diferent de la del matí: la de la tarda sempre és més llarga, d'uns vint-i-dos minuts, minut amunt minut avall, i no és una dutxa per despertar-me ni per rentar-me. La dutxa de la tarda és per donar-me ànims a mi mateix, per mentalitzar-me.

El tennis és aquell esport en què parles amb tu mateix. Altres esportistes no parlen amb ells mateixos com ho fan els tenistes. Els llançadors al beisbol, els golfistes, els porters de futbol murmuren coses, és evident, però els tenistes arriben a conversar i a respondre's. En ple partit, els tenistes semblen bojos en una plaça pública, que reneguen i maleeixen i fan autèntics debats amb els seus alter ego. Què ho fa? Ho fa el fet que el tennis és un esport molt solitari. Només els boxejadors poden entendre la soledat dels tenistes, i bo i així ells tenen els seus assistents asseguts a les cantonades, a més dels mànagers. Fins i tot l'adversari del boxejador li proporciona una mena de companyia; és algú que a qui pot encarar-se i grunyar si cal. En el tennis, però, et plantes davant del teu rival, intercan-

vies cops amb ell, però ni hi parles ni el toques mai ni fas res amb ell. Les regles prohibeixen fins i tot que el tenista parli amb el seu entrenador quan és a la pista. De vegades es compara la soledat del tenista amb la del corredor de fons, però no puc evitar riure. El corredor, almenys, pot olorar i sentir els seus contrincants. Es troben a escassos centímetres de distància. En el tenis, ets en una illa. De tots els esports que practiquen homes i dones, el tenis és el més semblant a una reclusió en règim d'aïllament que, de manera inevitable, afavoreix que acabis conversant amb tu mateix. En el meu cas, aquesta conversa comença amb la dutxa de la tarda. És llavors que començo a dir-me coses, coses esbojarrades, una darrere l'altra, fins que acabo creient-me-les. Com ara que fins i tot un mig esguerrat pot competir a l'Open dels Estats Units. Que un home de trenta-sis anys pot guanyar un rival que tot just entra en la seva plenitud física. He guanyat 869 partits de tenis en tota la meva carrera, soc el cinquè en la llista de millors jugadors de tots els temps, i molts d'aquells partits els vaig guanyar durant aquella dutxa de la tarda.

Amb l'aigua rugint a les orelles –un so que no es diferencia gaire del clam de vint mil aficionats–, recordo algunes victòries en concret. Són victòries que segurament aquells aficionats no recordaran especialment, però que a mi encara em mantenen despert a la nit. Contra Squillari a París. Contra Blake a Nova York. Contra Sampras a Austràlia. Després recordo algunes derrotes. Quan torno a sentir la decepció, faig que no amb el cap. Em dic a mi mateix que aquesta nit em presento a un examen per al qual fa vint-i-nou anys que estudio. Passi el que passi aquella nit, segur que ja he passat per la mateixa situació almenys un cop. Tant si és una prova física com mental, no em vindrà de nou.

Sisplau, que s'acabi tot això.

No vull que s'acabi.

Començo a plorar. Em recolzo a la paret de la dutxa i em deixo portar.

Em dono ordres estrictes mentre m'afaito: ves punt a punt. Obliga'l a treballar-s'ho tot. Passi el que passi, mantingues el cap ben alt. I, per l'amor de Déu, gaudeix-ne, o almenys intenta gaudir d'alguns moments, malgrat el dolor, malgrat la derrota, si això és el que t'espera.

Penso en el meu rival, Marcos Baghdatis, i em pregunto què deu fer en aquest mateix moment. És nou al torneig, però no és el típic princi-

piant. Ocupa el vuitè lloc al món. És un noi grec corpulent, fort, de Xipre, i aquest any està en un estat de forma excel·lent. Ha arribat a la final de l'Open d'Austràlia i a les semifinals de Wimbledon. El conec prou bé. Durant l'Open dels Estats Units de l'any passat vam jugar un set de pràctiques. Durant un Grand Slam no acostumo a jugar sets de pràctiques, però Baghdatis m'ho va demanar d'una manera que em va desarmar. Un programa de televisió xipriota estava gravant un reportatge sobre ell, i em va preguntar si no em faria res que ens gravessin practicant. Sí, i tant, li vaig dir. Per què no? Vaig guanyar aquell set de pràctiques 6-2 i després tot van ser somriures. Em vaig adonar que Baghdatis és dels que somriuen quan estan contents i també quan estan nerviosos, i costa saber per què a cada moment. Em recordava algú, però no se m'acudia qui.

Li vaig dir que jugava una mica com jo, i ell em va contestar que no era pas casual: de petit tenia pòsters meus a les parets de l'habitació i imitava la meua manera de jugar. En altres paraules, aquesta nit m'enfrontaré a la meua imatge reflectida. Ell jugarà des del fons de la pista, tornarà de pressa la pilota i tractarà d'arribar-hi sempre, com jo. Serà un tennis molt igualat, tots dos mirarem d'imposar la nostra voluntat, i tots dos buscarem l'oportunitat de clavar un revés sobre la mateixa línia de fons. Ell no té un servei espectacular, i jo tampoc, cosa que es traduirà en punts llargs, jugades llargues i molta energia i temps consumits. M'he de preparar per a puntes de gran activitat, per a un joc combinat, per a un tennis de desgast, per a la forma més brutal d'aquest esport.

Tot i que, òbviament, la diferència més evident entre Baghdatis i jo és física. Tots dos tenim cossos diferents. Ell té el cos que jo tenia abans. És flexible, ràpid, àgil. Hauré de batre la versió més jove de mi mateix si vull que la versió més vella continuï funcionant. Tanco els ulls i em dic: controla el que estigui al teu abast controlar.

M'ho repeteixo, ara en veu alta. Dir-ho en veu alta m'encoratja.

Tanco l'aixeta i m'aixeco, tremolant. És molt més fàcil sentir-se valent sota un raig d'aigua bullent. Però em recordo a mi mateix que la valentia de l'aigua calenta no és la valentia autèntica. Al capdavall, el que compta no és el que sents; és el que fas, el que et fa valent.

La Stefanie i els nens ja tornen. És l'hora de sotmetre'm a l'*Aigua d'en Gil*.

Jo suo molt, força més que la majoria de tenistes, i per això m'he de

començar a hidratar moltes hores a abans de l'inici d'un partit. Em prenc litres d'un elixir màgic que va inventar per a mi en Gil, el que ha sigut el meu preparador físic durant els últims disset anys. L'Aigua d'en Gil és una barreja de carbohidrats, electrolits, vitamines i sal, entre altres ingredients. En Gil té molt ben guardat el secret de la seva fórmula (fa dues dècades que es dedica a afinar-la). En condicions normals, comença a administrar-me-la la nit anterior a un partit, i m'obliga a beure'n fins poc abans de l'inici del matx. Després, un cop començat, continuo fent glops del beuratge. Segons el moment, consumeixo una varietat o una altra d'aquesta aigua, cadascuna d'un color diferent. Rosa per energitzar-me; vermella per recuperar-me, marró per recarregar-me.

Als nens els encanta ajudar-me a omplir les ampolles de l'Aigua d'en Gil. Es barallen per veure qui va a buscar les pólvores, qui agafa abans l'embut, qui aboca la barreja a les ampolles de plàstic. Sigui com sigui, jo soc l'únic que pot posar les ampolles a la bossa, amb la roba, les tovalloles, els llibres, les viseres i les canelleres. (Les raquetes, com sempre, venen després). També soc l'únic que pot tocar la bossa de tennis i, quan hi he ficat tot el que necessito, la deixo al costat de la porta, com si es tractés de l'equip d'un assassí, el senyal que indica que s'acosta l'hora de la veritat.

A les cinc, en Gil em crida des del vestíbul.

Em pregunta: Estàs preparat? És hora de baixar. Vinga, som-hi, Andre. Som-hi.

Avui tothom em diu «Som-hi», però en Gil fa anys i panys que m'ho diu, i ningú ho diu com ell. Quan en Gil diu «som-hi», noto que se m'encenen els dipòsits d'energia i que els nivells d'adrenalina em ragen com guèisers. Aleshores em sento capaç d'aixecar un cotxe a pes de braços.

La Stefanie acompanya els nens fins a la porta i els diu que el pare se n'ha d'anar. Què es diu, nens?

En Jaden crida: Destrossa'l, pare!

Destrossa'l!, diu la Jaz, imitant el germà.

La Stefanie em fa un petó i no diu res, perquè no hi ha res a dir.

Al cotxe, en Gil ocupa el seient del davant. Va vestit molt elegant: camisa negra, corbata negra, jaqueta negra. Quan hi ha partit, es vesteix com si tingués una cita a cegues o com si anés a cometre un cop amb la màfia. De tant en tant es mira la seva llarga cabellera negra en algun dels retro-

visors. Jo vaig al darrere amb en Darren, el meu entrenador, un australià que llueix sempre un bronzejat intens i que no perd mai el somriure. Durant una bona estona, cap de nosaltres diu res. Després, en Gil recita la lletra d'una de les nostres cançons preferides, una vella balada de Roy Clark, i la veu greu, de baríton, inunda el cotxe.

*Just going through the motions and pretending
we have something left to gain.*

Em mira. S'espera.

Jo dic: *We can't build a fire in the rain**

Ell es posa a riure. Jo em poso a riure. Per un moment, m'oblido de les papallones a l'estómac.

Aquestes papallones són ben estranyes. Uns dies t'obliguen a sortir corrents al lavabo. D'altres et posen calent. I n'hi ha que et fan riure i esperar amb impaciència el moment del combat. Determinar com són aquelles papallones, desxifrar què revelen sobre l'estat del teu cos i la teva ment és el primer pas per aconseguir que actuïn en benefici teu. Aquesta és una dels milers de lliçons que he après d'en Gil.

Li pregunto a en Darren què en pensa de Baghdatis. Quin grau d'agressivitat he de tenir aquesta nit. En el tenis, tot és qüestió de graus d'agressivitat. S'ha de ser prou agressiu per controlar un punt, però no tant per sacrificar el control i exposar-se a riscos innecessaris. Les preguntes sobre Baghdatis són aquestes: com intentarà perjudicar-me? Si deixo anar un revés creuat a l'inici d'un punt, hi ha jugadors que es mostren pacients, d'altres que s'exposen des del principi, que intercanvien cops des de la línia de fons o que puguen a la xarxa. Com que no he jugat mai contra Baghdatis, si exceptuem el nostre únic set de pràctiques, m'interessa saber com reaccionarà a un joc conservador. Farà un pas endavant seguint el seu joc creuat habitual, o es quedarà al darrere i es prendrà el seu temps?

En Darren diu: Crec que si et mostres massa conservador en el joc, trobarà la manera de fer-te mal amb el seu *drive*.

* Versos de la cançó *We can't build a fire in the rain*, de Roy Clark: «Repetir les accions i fer veure que hi tenim res a guanyar...». «No podem encendre una foguera sota la pluja». (N. del T.)

Entesos.

Quant al revés, no té facilitat per enviar-lo al fons de la pista. No tindrà pressa per jugar aquesta carta. O sigui que, si veus que et torna revessos llargs, vol dir que no estàs posant tota l'energia en les jugades llargues.

I es mou bé?

Sí. És dels que se sap moure bé per la pista. Però jugant a la defensiva no se sent còmode. Es mou millor quan ataca que no pas quan defensa.

Vaja...

Ens acostem a l'estadi. Els fans s'arremolinen. Firmo alguns autògrafs i després entro per una porteta. Avanço per un túnel llarg i entro als vestidors. En Gil se'n va a parlar amb el servei de seguretat. Sempre vol que sàpiguen a quina hora exacta entrarem a la pista a fer escalfaments i a quina hora en sortirem. En Darren i jo deixem les bosses i anem directes a la sala d'entrenament. Jo m'estiro i suplico al primer preparador que s'acosta que em faci un massatge a l'esquena. En Darren surt i torna al cap de cinc minuts amb cinc raquetes de cordes acabades de tensar. Les deixa sobre la bossa. Sap prou bé que no m'agrada que ningú me les fiqui dins, que això ho he de fer jo.

Estic obsessionat amb la bossa d'esport. Sempre la tinc meticulosament ordenada i no em disculpo davant de ningú per aquest exemple de retenció anal. La bossa és el meu maletí, la maleta, la caixa d'eines, la carmanyola i la paleta. L'he de tenir sempre impecable. La bossa és el que porto a la pista i el que me n'enduc, en dos moments en què tots els sentits estan exacerbats, i per això soc capaç de percebre amb gran precisió el que pesa. Si algú em fiqués a la bossa uns mitjons de rombes d'amagat, ho notaria. La bossa d'esport s'assembla molt al cor: has de saber què hi ha a cada moment.

També és qüestió de funcionalitat. Les meves vuit raquetes han d'estar col·locades cronològicament dins la bossa, la que s'ha tensat fa menys estona al fons de tot i la que en fa més a dalt de tot, perquè com més temps descansa una raqueta, més tensió perd. Jo sempre començo un partit amb la raqueta que fa més temps que no s'ha tensat, perquè sé que és la que menys tensió té a les cordes.

El meu tensador de cordes és de la vella escola, del Vell Món. És txec i es diu Roman. És el millor, i ho ha de ser, perquè d'un bon tensat de cordes en depèn de vegades el resultat d'un partit, i del resultat d'un par-

tit en depèn de vegades l'evolució d'una carrera esportiva, i d'una carrera esportiva en poden dependre moltes vides. Quan trec una raqueta nova de la bossa, perquè la trec jo i d'aquell joc en depèn que guanyi el partit, la tensió de les cordes pot representar centenars de milers de dòlars. Com que jugo per a la meva família, per a la meva fundació benèfica, per a la meva escola, cada corda és com el cable d'un motor d'avió: atès que hi ha moltes coses que s'escapen del meu control, m'obsessio amb les poques que sí que depenen de mi, i tenir ben tensada la raqueta n'és una.

Tan fonamental és en Roman per al meu joc que, quan tinc tornejos, sempre m'acompanya. Oficialment resideix a Nova York, però quan jugo a Wimbledon viu a Londres, i quan participo en l'Open francès –Roland Garros– es converteix en parisenc. De vegades, si em sento sol i perdut en alguna ciutat estrangera, m'assec al seu costat i l'observo mentre tensa les raquetes. No és que en desconfii, al contrari: veure treballar un artesà em tranquil·litza, m'ancora a la terra, m'inspira. Em recorda l'extraordinària importància que té la feina ben feta en aquest món.

Les raquetes de sèrie li arriben a en Roman en una gran caixa, des de la fàbrica, i sempre desordenades. Per a un ull profà, totes semblen idèntiques. Per a en Roman, són tan diferents com rostres enmig de la multitud. Les gira del dret i del revés unes quantes vegades, arrufa el nas i fa càlculs mentals. Finalment, s'hi posa. Comença eliminant l'empunyadura de sèrie i la substitueix per la meva, la que faig servir des dels catorze anys. L'empunyadura és tan personal com la meva empremta dactilar, fruit no tan sols de la forma de la mà i la longitud dels meus dits, sinó de la mida de les meves durícies i de la força de subjecció. En Roman té un motlle d'aquesta adherència, i l'aplica a la raqueta. Després embolica el motlle amb pell de vedella i a base de cops l'afina fins que adquireix el gruix desitjat. Un mil·límetre de diferència, al final d'un partit de quatre hores, pot distreure tant i ser tan irritant com una pedra a la sabata.

Amb l'empunyadura ben adaptada, en Roman ataca l'encordat. Tensa les cordes, les deixa anar, les torna a tensar i les afina amb la mateixa precisió que si es tractés de cordes de viola. Després decora les cordes amb la plantilla i sacseja fort la raqueta perquè la pintura s'eixugui. Hi ha tensadors de raquetes que aquesta feina la fan just abans dels partits, però a mi em sembla una desconsideració i poc professional: la pintura salta per

la fricció de les pilotes, i no hi ha res pitjor que jugar amb algú que taca les pilotes de vermell i negre. A mi m'agrada l'ordre i la neteja, i això implica que no vull pilotes tacades de pintura. El desordre és una distracció, i qualsevol distracció a la pista és un possible punt perdut.

En Darren obre dues llaunes de pilotes i se'n fica dues a la butxaca. Jo faig un glop d'Aigua d'en Gil, i orino per última vegada abans de l'escalfament. En James, el guarda de seguretat, ens condueix fins al túnel. Com és costum, porta una camisa groga d'uniforme molt cenyida, i em pica l'ullet com dient: Se suposa que nosaltres, els guardes de seguretat, som imparcials, però jo vaig amb tu.

En James fa gairebé tant de temps que treballa a l'Open dels Estats Units com jo. Ja m'ha conduït altres vegades per aquest mateix túnel, després de victòries glorioses i derrotes molt doloroses. Alt i gros, amable, amb cicatrius de paio dur que llueix amb orgull, en James s'assembla una mica a en Gil. Gairebé és com si el substituís durant aquelles poques hores a la pista, quan no estic dins de la seva òrbita d'influència. Hi ha persones amb qui comptes trobar-te durant l'Open dels Estats Units –personal administratiu, aplegapilotes, entrenadors–, i la seva presència sempre em resulta tranquil·litzadora. T'ajuden a recordar on ets i qui ets. En James ocupa el primer lloc en aquesta llista. És una de les primeres persones que busco quan entro a l'Arthur Ashe Stadium. Quan el veig, sé que torno a ser a Nova York, i que estic en bones mans.

Des del 1993, any en què a Hamburg un espectador va saltar a la pista i va apunyalat Monica Seles durant un partit, l'Open dels Estats Units situa un guarda de seguretat darrere de cada jugador durant totes les pauses i els canvis de banda de pista. En James sempre s'assegura de ser ell qui ocupi el lloc darrere de la meua cadira. La seva incapacitat per mostrar-se imparcial no deixa mai d'entendrir-me. En el transcurs d'un partit desprietat, moltes vegades enxampo en James amb un gest de preocupació i li dic ben baixet: No pateixis, James, que aquest me'l ventilo ràpid. Sempre el faig riure.

Ara, mentre em porta fins a les pistes de pràctiques, no riu. Sembla trist. Sap que aquesta potser serà la nostra última nit junts. Amb tot, no es desvia ni gota del nostre ritual previ al partit. Diu el mateix que sempre.

Deixa que t'ajudi amb la bossa.

No, James, la bossa només la toco jo.

Li explico a en James que, quan tenia set anys, vaig veure en Jimmy Connors que demanava a algú que li portés la bossa, com si fos Juli Cèsar. En aquell mateix moment em vaig jurar que la meva sempre la portaria jo.

D'acord, diu en James, somrient. Ho sé, ho sé. Me'n recordo. Només volia ajudar.

I aleshores li pregunto: James, avui em cobriràs les espatlles, oi?

Sí. Tranquil, compta-hi. No pateixis per res. Tu fes la teva.

Sortim. En aquest capvespre de setembre, el cel es tenyeix de violeta, taronja i contaminació. M'acosto als estands, encaixo mans de fans i firmo més autògrafs abans de començar a pilotejar. Hi ha quatre pistes de pràctiques, i en James sap que vull la que queda més lluny de la multitud, perquè en Darren i jo puguem disposar d'una mica de tranquil·litat mentre intercanviem alguns cops de pilota i parlem d'estratègia.

Remugo mentre faig el primer revés llarg que va al *drive* d'en Darren.

No piquis així la pilota, em diu ell, si no vols que Baghdatis et faci mal.

De debò?

Confia en mi, tio.

I dius que es mou bé?

Sí, prou bé.

Entrenem durant vint-i-vuit minuts. No sé per què em fixo en aquests detalls, la durada de la dutxa de la tarda, la durada d'una sessió de piloteig, el color de la camisa d'en James... Voldria no fixar-m'hi, però m'hi fixo, a cada moment, i després ho recordo per sempre. La meva memòria no s'assembla gens a la meva bossa de tennis: en cap moment intervenc en el seu contingut. Aquí hi entra tot, i no sembla que en surti res.

De moment, l'esquena es comporta. Una mica encarcerada, com és normal, però aquell dolor insuportable ha desaparegut. La cortisona funciona. Em sento bé, tot i que la definició del que és sentir-se bé ha anat evolucionant al llarg dels últims anys. Em sento millor que quan he obert els ulls aquest matí, quan m'ha passat pel cap la idea de no jugar. Potser sí que podré competir. És evident que demà hi haurà conseqüències físiques greus, però no em convé pensar gaire en el demà, com tampoc em convé gaire pensar en l'ahir.

Torno als vestidors, em trec la roba suada i entro a la dutxa. La tercera dutxa del dia és breu, pràctica. Ara no hi ha temps per mentalitzacions ni per plors. Em vesteixo amb uns pantalons curts nets i una

samarreta, i aixeco els peus. Em bec tota l'Aigua d'en Gil que el cos accepta, perquè són dos quarts de set i queda gairebé una hora perquè comenci el partit.

Damunt la taula del vestidor hi ha un televisor, i intento veure les notícies. No puc. Baixo fins a les oficines i passo a veure les secretàries i els empleats de l'Open dels Estats Units. Estan ocupats. No tenen temps de parlar. Travesso una porta petita. La Stefanie i els nens ja han arribat. Són en un petit pati de jugar situat al costat mateix dels vestidors. En Jaden i la Jaz fan torns al tobogan de plàstic. Sé que la Stefanie agraeix tenir aquí els nens, perquè així es distreu. Ella està molt més nerviosa que jo. Gairebé sembla empipada. El seu front arrufat diu: Això ja hauria d'haver començat! Vinga! M'encanta l'esperit combatiu que té.

Parlo una estona amb ella i els nens, però no sento ni una paraula del que diuen. Tinc el cap a molta distància d'aquí. La Stefanie veu. Sent. No es guanyen vint-i-dos tornejos del Grand Slam sense un sentit altament desenvolupat de la intuïció. A més, ella es posava igual que jo abans de jugar un partit. Així que m'envia als vestidors: Ves. Nosaltres serem aquí. Fes el que hakis de fer.

Ella no veurà el partit des de la pista. Està massa a prop per a ella. Es quedarà en una de les llotges elevades amb els nens, a estones passejant amunt i avall, a estones resant i tapant-se els ulls.

Entra en Pere, un dels preparadors més veterans. Sé perfectament quina de les safates que porta és per a mi: és la que té dos coixinets d'escuma i vint-i-quatre tiretes. M'estiro en una de les lliteres de la sala d'entrenament, i en Pere s'asseu als meus peus. Per preparar aquells gossos per a la guerra cal tacar força, de manera que hi posa una galleda a sota. M'agrada que en Pere sigui pulcre, meticulós: el Roman de les durícies. Primer m'hi passa un bastonet de les orelles amb una substància que sembla tinta i que fa que la pell em quedi enganxifosa i l'empenya de color granat. No hi ha manera de treure-la. Tinc l'empenya tacada d'aquesta tinta des que Reagan era president. Ara em ruixa amb un enduridor de pell. Ho deixa assecat i envolta cadascuna de les durícies amb un coixinet d'escuma. Després venen les tiretes, que són com de paper d'arròs, i a l'instant es converteixen en part de la meva pell. M'embolica els polzes dels peus amb les tiretes fins que arriben a la mida d'una bugia. Finalment

em cobreix les plantes dels peus amb la resta de tiretes. Coneix els meus punts de pressió, les zones on aterro després d'un salt i que s'han de recobrir amb més capes.

Li dono les gràcies, em poso el polo del partit, els mitjons i les sabatilles, sense cordar. Ara, a mesura que tot comença a alentir-se, el volum dels sons augmenta. Fa uns moments, l'estadi estava en silenci; ara és més que sorollós. L'aire s'omple de bronzits, de murmuris, de la remor dels aficionats que corren a ocupar els seients, que s'hi acomoden impacients perquè no volen perdre's ni un minut del que ha de passar.

M'aixeco. Estiro les cames.

No tornaré a seure.

Provo de córrer una mica per la sala. Prou bé. L'esquena aguanta. Tots els sistemes funcionen.

Als vestidors veig Baghdatis. Ja està vestit, i es toca els cabells davant del mirall. Se'ls esvalota, se'ls pentina, se'ls tira cap enrere. Caram! Té molts cabells. Ara es posa la cinta al cap, una mena de mocador blanc. No para de moure-la fins que li queda perfecta, i després s'estira per última vegada la cueta. Es tracta, sens dubte, d'un ritual previ al partit que té molt més glamur que embolicar-se les durícies. Recordo els problemes que jo tenia amb els cabells en els primers anys de la meua carrera. Per un moment sento enveja. Trobo a faltar els cabells. Després em passo una mà per la calba i agraeixo que, havent-hi tantes coses que em preocupen ara mateix, els cabells no siguin cap d'aquestes.

Baghdatis comença a fer estiraments, flexiona la cintura. Es posa dret sobre una cama i s'acosta un genoll al pit. No hi ha res pitjor que veure el teu rival practicant pilates, ioga i taitxí quan tu amb prou feines pots fer una reverència. Ara remena els malucs adoptant unes posicions que jo no he tornat a intentar des que tenia set anys.

I amb tot, fa massa coses. Està nerviós. És com si gairebé sentís el seu sistema nerviós central, un so semblant al bronzit de l'estadi. Observo com es relacionen els entrenadors amb ell, i percebo que ells també estan nerviosos. Els rostres, el seu llenguatge corporal, el to de la pell, tot em fa pensar que saben que s'acosta una baralla de carrer i que no estan segurs de voler-hi participar. Sempre m'agrada que el meu adversari i el seu equip es mostrin nerviosos. És un bon auguri, però també un senyal de respecte.

Baghdatis em veu i somriu. Recordo que somriu quan està content i quan està nerviós, i que no saps mai quin es el cas. Un cop més em recorda algú, però no se m'acut qui.

Aixeco la mà. Bona sort.

Ell també l'aixeca. Els qui moriran...

Entro al túnel per parlar per últim cop amb en Gil. S'ha instal·lat en un racó, per poder estar sol i alhora vigilar-ho tot. Em passa un braç per l'espatlla, em diu que m'estima i que està orgullós de mi. Em trobo la Stefanie i li faig un últim petó. Ella es mou d'una banda a l'altra, pica a terra amb els peus. Donaria el que fos per posar-se una faldilla curta, agafar una raqueta i sortir amb mi a la pista. La meva dona, sempre tan presta al combat. Mira de somriure, però li surt una ganyota. Al seu rostre veig tot el que vol dir però no es permet dir. Sento totes les paraules que es nega a pronunciar. Gaudeix, assaboreix-ho, esprem aquest moment, fixa't en tots els detalls més ínfims, perquè potser no n'hi haurà més, i encara que odiïs el tennis, és possible que després d'aquesta nit el trobis a faltar.

Això és el que vol dir, però en comptes d'això em fa un petó i em diu el que em diu sempre abans de sortir a la pista i amb què he arribat a compartir tant com amb l'aire, el dormir i l'Aigua d'en Gil.

Destrossa'l.

Un membre de l'organització de l'Open dels Estats Units, vestit amb jaqueta i amb un walkie-talkie més gros que el meu avantbraç, se m'acosta. Sembla que s'encarrega de la cobertura dels mitjans de comunicació i de la seguretat a la pista. De fet, sembla que s'encarrega de tot, incloses les arribades i les sortides de l'aeroport de LaGuardia. Cinc minuts, diu.

Em giro cap algú i li pregunto: Quina hora és?

L'hora de sortir.

No. Vull saber quina hora és. Són dos quarts de vuit? Un quart i cinc de vuit? No ho sé, i de cop i volta em sembla important. Però allà no hi ha rellotges.

En Darren i jo ens mirem. La nou del coll li puja i baixa.

Tio, ja has fet els deures. Estàs preparat.

Faig que sí amb el cap.

Allarga el puny per fer-lo xocar amb el meu. Només una vegada, perquè això és el que vam fer abans de passar la primera ronda a principis

de setmana. Tots dos som supersticiosos, i per això acabem els tornejos igual que els hem començat. Jo observo el puny d'en Darren, hi clavo un copet amb el meu, però no goso aixecar la vista ni el miro directament als ulls. Sé que en Darren té llàgrimes als ulls, i sé què em passaria si ho veiés.

Els últims detalls. Em cordo les sabatilles. M'embeno el canell. Sempre me'ls embeno jo sol, d'ençà que em vaig lesionar el 1993. M'estrenyo bé els cordons.

Sisplau, que s'acabi tot això.

No estic preparat perquè s'acabi.

Senyor Agassi, és l'hora.

Estic preparat.

Entro al túnel, tres passos per darrere de Baghdatis. En James va al davant un cop més. Ens aturem, esperem un senyal. El brunzit que ens envolta pertot arreu creix en intensitat. Al túnel hi fa tant fred que sembla la cambra frigorífica d'una empresa càrnica. Conec aquest túnel tan bé com el rebedor de casa meva. I tanmateix, aquesta nit em sembla deu graus més fred que de costum, i molt més llarg. Miro cap a un costat. Allà, a les parets, s'arreglaren les fotos d'alguns campions anteriors. Navratilova. Lendl. McEnroe. Stefanie. Jo. Els retrats fan un metre d'alt i semblen espaiats simètricament... massa simètricament. Semblen els arbres d'una urbanització residencial de nova construcció. Em dic a mi mateix: No et fixis en aquestes coses. És hora que delimitis la ment, igual que aquest túnel delimita la visió.

El cap de seguretat diu: Som-hi tots! Comença l'espectacle!

Caminem.

Segons el que està meticulosament estipulat, Baghdatis es manté tres passos al davant mentre avancem cap a la llum. Tot d'una, una altra llum, engegadora, etèria, ens toca de ple a la cara. Una càmera de televisió. Un periodista li pregunta a Baghdatis com se sent. Ell contesta alguna cosa que jo no sento.

Ara la càmera s'acosta a mi, i el reporter em formula la mateixa pregunta.

Aquest podria ser el seu últim partit. Com se sent?

Li responc, encara que no tinc ni idea del que dic. Però després d'anys d'experiència, tinc la sensació que li dic el que ell vol que li digui, el que

s'espera de mi que digui. Després continuo caminant, amb unes cames que no semblen meves.

La temperatura puja dràsticament a mesura que ens acostem a la porta de la pista. Ara el brunzit és ensordidor. Baghdatis surt primer. Sap la gran expectació que genera la meva retirada. Llegeix els diaris. Aquesta nit espera fer el paper de dolent. Creu que està preparat. Jo el deixo sortir, deixo que senti com el soroll es transforma en un clam. Deixo que cregui que la multitud ens aclama a tots dos. I aleshores surto. Ara, les aclamacions es tripliquen. Baghdatis es gira i s'adona que els primers crits eren per a ell, però que aquests són per a mi, cosa que l'obliga a revisar les seves expectatives i a reconsiderar el que l'espera. Sense tocar cap pilota, he aconseguit alterar la seva sensació de benestar. Un petit truc de veterà. De gat vell.

La gent crida cada cop més mentre anem cap a les nostres cadires. És més del que em pensava, més del que l'he sentit cridar mai a Nova York. Jo mantinc la mirada baixa, deixo que el soroll em passi per damunt. Els encanta aquest moment. Els encanta el tenis. No sé com se sentirien, totes aquelles persones, si coneguessin el meu secret. Fixo la mirada a la pista. Tot i que sempre ha sigut la part més anòmala de la meua vida, ara, enmig d'aquesta cridòria, és l'únic espai de normalitat. La pista, on m'he sentit tan sol, tan exposat, és on ara espero trobar refugi contra aquest moment tan emotiu.

El primer set és un passeig i guanyo 6-4. La pilota obeeix totes i cadascuna de les meves ordres. L'esquena també. Em noto el cos tebi, líquid. La cortisona i l'adrenalina treballen juntes. Guanyo el segon set, 6-4. Veig la línia d'arribada.

Durant el tercer set em començo a cansar. Perdo concentració i control. Baghdatis, mentrestant, canvia el pla de joc. Juga impulsat per la desesperació, una substància més potent que la cortisona. Comença a viure en l'ara. Assumeix riscos, i li donen bon resultat. Ara la pilota em desobeïx a mi i conspira a favor seu. Sistemàticament rebota del costat que li convé, i això li dona confiança. Veig la confiança en la lluentor dels seus ulls. La seva desesperació inicial s'ha convertit en esperança. No, en ira. Ja no m'admira. M'odia. I jo l'odio a ell, i ara tots dos ensenyem les dents i grunyim i intentem treure'ns mútuament el que tenim. El públic s'ali-

menta de la nostra ira, crida, pica de peus a terra en cada punt. Més que aplaudir sembla que es bufetegin les mans, i tot sona primitiu i tribal.

Guanya el tercer set 6-3.

No puc fer res per frenar l'investida de Baghdatis, al contrari, tot empitjora. Ben mirat, ell té vint-i-un anys i tot just comença a entrar en calor. Ha trobat el ritme, la raó que el fa ser allà a la pista, el dret de ser-hi, mentre que jo ja he consumit les meves energies renovades i soc molt conscient del rellotge que s'allotja dins del meu cos. No vull haver de jugar un cinquè set. No estic preparat per aguantar un cinquè set. Conscient de la meva condició humana, jo també començo a assumir riscos. Em poso 4-0 a favor. Li he trencat el servei dues vegades, i un cop més la línia d'arribada se m'apareix al davant, al meu abast. Sento la força magnètica que m'estira.

Però just aleshores sento l'estrebada de la meva altra força. Baghdatis comença a desplegar el millor joc que ha mostrat tot l'any. Acaba de recordar que és el número vuit del món. Llança cops que no sabia que tinguéssim al seu repertori. Jo he posat el llistó perillosament alt, però ell em ve a trobar a les altures i em supera. Em trenca el servei i fa el 4-1. Amb el servei a favor es posa en 4-2.

Ara arriba el joc més important del partit. Si el guanyo recuperaré el control del set i tornaré a ficar-li al cap (i al meu també) la idea que si m'ha trencat un servei és perquè ha tingut sort. En canvi, si perdo ens posem 4-3 i el comptador torna a zero. La nostra nit tornarà a començar, encara que ens hàgim estat esbatussant durant deu rounds. Si perdo aquest joc, el combat torna a començar. Juguem a un ritme frenètic. Ell s'hi entrega, no es guarda res... I guanya el joc.

Guanyarà aquest set. S'estima més morir que perdre aquest set. Ell ho sap, jo ho sé, el públic ho sap. Fa vint minuts jo estava a dos jocs de guanyar i agafar avantatge. Ara estic a un pas d'ensorrar-me.

Guanya el set, 7-5.

Comença el cinquè set. Tremolant, faig el servei sense saber si el cos m'aguantarà deu minuts més, enfrontant-me a un nen que cada cop sembla més jove, més fort, després de cada punt. Em dic a mi mateix: No permetis que això acabi així. De totes les maneres possibles, però d'aquesta no, desaprofitant un avantatge de dos sets. Baghdatis també parla amb ell mateix, també s'anima a ell mateix. Estem muntats en un gronxador, en un pèndol de punts que té un gran desgast d'energia. Ell comet un error.

Jo en cometo un altre. Ell es llança a pilotes impossibles. Jo encara més. El servei és meu i anem quaranta iguals, i juguem un punt de bojos que acaba quan ell em fa una deixada de *drive* que jo estavello contra la xarxa. Em crido a mi mateix. Avantatge per a Baghdatis. És la primera vegada en tota la nit que vaig darrere en el resultat.

Aparta aquesta idea. Controla el que estigui al teu abast controlar, Andre.

El punt següent el guanyo jo. Un cop més, iguals. Eufòria.

Li cedeixo el punt següent. Un revés a la xarxa. Avantatge per a Baghdatis. Depressió.

També guanya el punt següent i també el joc, i ens posem 1-0.

Anem cap a les nostres cadires. Sento que el públic murmura els primers epitafis per a Agassi. Faig un glop d'Aigua d'en Gil, i sento llàstima de mi mateix, em sento vell. Miro Baghdatis i em pregunto si ell se sent superior. Però veig que demana a un assistent que li faci fregues a les cames. Sollicita un temps per fer una consulta mèdica. S'ha fet una estrebada al quàdriceps esquerre. I tot això m'ho ha fet amb una rampa al quàdriceps?

El públic aprofita la pausa per entonar càntics. «Força, Andre! Força, Andre!». Fan l'onada. Branden pancartes amb el meu nom.

«Gràcies pels records, Andre».

«Aquesta és la casa de l'Andre».

Finalment, Baghdatis informa que pot continuar. Ara té el servei a favor. Després de trencar-me'l i amb avantatge al marcador, hauria de tenir un extra d'energia mental. Però, per contra, la pausa sembla que li ha trencat el ritme. Li guanyo el servei. Tornem a ser on érem.

Durant els sis jocs següents, cadascú manté el servei. Després, amb 4-4 i amb el servei a favor meu, ens embranquem en un intercanvi de cops que sembla que duri una setmana, un dels més extenuants i estranys de tota la meva carrera. Grunyim com animals, llancem cops com gladiadors; el seu *drive*, el meu revés. El públic a l'estadi conté la respiració. Fins i tot el vent ha parat de bufar. Les banderes no onegen, esllangides als pals. Quan anem 40-30, Baghdatis engalta un *drive* ràpid que m'obliga a abandonar la posició. Amb prou feines arribo a temps de col·locar bé la raqueta. Aconsegueixo que la pilota passi a l'altra banda de la xarxa –fent un crit agònic–, però ell em torna molt fort el meu revés. Jo he de córrer en la direcció contrària –ai, la meva esquena– i pels pèls ar-

ribo a tocar la pilota. Però m'he torçat la columna. Se m'ha engarrotat la columna vertebral i els nervis, al seu interior, criden de dolor. Adeu, cortisona. Baghdatis torna una pilota guanyadora a mitja pista, i mentre la veig avançar sé que, des d'ara fins al final del partit, ja he donat el millor de mi mateix. Faci el que faci a partir d'ara, em limitarà i comprometrà la salut i la mobilitat futures.

Em fixo en Baghdatis per veure si s'ha adonat que em fa mal. Però veig que va coix. Coix? Té una rampa. Es tira a terra, s'agafa fort les cames. El seu dolor és més intens que el meu. En qualsevol cas, prefereixo una lesió d'esquena congènita que unes rampes sobtades a les cames. Mentre es retorça a terra, m'adono que tot el que he de fer és mantenir-me al meu lloc, fer anar aquell coi de pilota d'un costat a l'altre una estona més i deixar que les rampes facin la resta.

Abandono tota idea de subtilesa i estratègia. Em dic a mi mateix: Limita't a l'essencial. Quan jugues amb algú lesionat, tot es redueix a instint i reacció. Això ja no serà tennis, sinó una prova pura i dura de determinació. S'han acabat els *jabs*, les fintes, els jocs de peus. A partir d'ara, només ganxos i cops directes.

Un cop recuperat, Baghdatis també ha abandonat l'estratègia, ha deixat de pensar, i això el converteix en un rival més perillós. El dolor el fa embogir, i la bogeria és imprevisible, sobretot en una pista de tennis. Quan anem 40 iguals, fallo el primer servei i li regalo un segon servei tou, sucós, a uns cent deu quilòmetres per hora, que ell aprofita per rematar. Guanya el punt. Avantatge per a Baghdatis.

Merda. Em tiro cap endavant. Aquest paio no es pot moure i em vol trencar el servei?

Un altre cop em trobo a un punt del 4-5, que portaria Baghdatis a disposar d'un joc de partit, amb el servei a favor. Tanco els ulls. Torno a fallar el primer. Faig un segon servei poc lluït, només per començar la jugada, i no sé com em torna un *drive* fàcil. Tornem a 40 iguals.

Quan veus que la ment i el cos et trontollen al caire mateix de l'abisme, un punt regalat com aquest és gairebé com si el governador et commutés la pena de mort. Torno a fallar el primer servei. Faig el segon i me'l torna tou. Un regal més. Avantatge per a Agassi.

Estic a un punt de decantar la balança a 5-4. Baghdatis torça el gest i contraataca. No es rendirà. Guanya el punt. Tercer *deuce*.

Em prometo a mi mateix que si torno a tenir avantatge no el deixaré escapar.

Ara ja no és que Baghdatis tingui rampes, és que va coix. Espera el meu servei completament plegat. Me'n faig creus que sigui capaç de mantenir-se a la pista i que m'estigui posant les coses tan difícils. Aquest nano té tant punt d'honor com cabells. Em sap greu per ell, però alhora em dic que no li he de mostrar la més mínima pietat. Serveixo jo, ell resta i, impacient per llançar la pilota al costat obert, jo l'envio fora. Una mostra de bloqueig per part meva. Un bloqueig clar. Avantatge per a Baghdatis.

Tot i així, no és capaç de treure'n rendiment. Durant el punt següent, envia una pilota força més enllà de la línia de fons. Quart *deuce*.

Lluitem molta estona per un punt, que acaba quan envio una passada al fons que no em pot tornar. Avantatge per a Agassi. Tornem-hi. M'he promès que no tornaria a desapropitar aquella oportunitat si es tornava a presentar, i aquí la tinc. Però Baghdatis no em deixa complir la promesa i aviat s'anota el punt. Per cinquena vegada, 40-40.

Juguem un punt llarg fins a l'absurd. Cada pilota que tira frega alguna línia, i totes les que llanço jo superen la xarxa. *Drives*, cops de revés, cops impossibles, llançaments en planxa a terra..., fins que ell torna un cop que frega la línia de fons i rebota una mica cap a un costat. Hi arribo quan puja i l'envio per damunt seu i més enllà de la línia de fons.

Avantatge per a Baghdatis.

Limita't al més bàsic, Andre. Fes-lo córrer, fes-lo córrer. Va coix, i l'has d'obligar a córrer. Faig el primer servei, em torna un cop molt tou, jo el faig anar d'un costat a l'altre fins que crida de dolor i envia la pilota a la xarxa. Sisè *deuce*.

Mentre espero per servir, Baghdatis es recolza a la raqueta, que fa servir com un vell faria servir un bastó. Però quan fallo el primer servei, ell es tira endavant i s'incorpora una mica, com un cranc, i amb el seu bastó de vell envia la pilota fora de l'abast del meu *drive*. Avantatge per a Baghdatis.

És la quarta vegada que té la possibilitat de guanyar el joc. Jo llanço un primer servei tímid, tan tou, tan covard, que fins i tot jo als set anys me n'hauria avergonyit. I, amb tot, Baghdatis me'l torna a la defensiva. Li etzibo un *drive*. El seu cop va a parar a la xarxa. El setè *deuce*.

Un altre primer servei. Me'l torna, però la pilota toca la xarxa i d'aquí no passa. Avantatge per a Agassi.

Torno a tenir el joc en el meu servei. Recordo la promesa que m'he fet dues vegades. Ara tinc una última oportunitat. Però noto espasmes a l'esquena. Amb prou feines em puc girar, i menys encara llançar la pilota amunt i picar-la a més de 190 quilòmetres per hora. Fallo el primer servei, per variar. Vull trinxar-lo en el segon, mostrar-me agressiu. Però no puc. No puc físicament. Em dic a mi mateix: Llança-li un cop fins als tres quarts, col·loca-li la pilota per damunt de l'espatlla, fes-lo córrer d'una banda a l'altra fins que escupi sang. Però no cometis una doble falta.

Aviat és dit. El quadrat de servei s'encongeix. Veig amb els ulls com es fa més petit. La gent també ho veu? El quadrat de servei ara té la mida d'una carta; és tan petit que no sé si hi cabria la pilota encara que m'hi acostés caminant i la deixés al damunt. El meu servei és tan llarg que se'n va fora. No calia dir-ho. Doble falta. És la vuitena vegada que ens posem 40-40.

El públic crida, incrèdul.

Aconsegueixo que entri el primer servei. Baghdatis fa una restada molt professional. Amb tres quartes parts del seu camp totalment obertes, li llanço la pilota al fons, forçant el seu revés, a tres metres d'on és. Corre com pot cap a la pilota, estira la raqueta amb dificultat, no hi arriba. Avantatge per a Agassi.

En el vintè segon punt del joc, després d'un breu intercanvi, Baghdatis estavella un revés contra la xarxa. Joc per a Agassi.

Durant el canvi de camp, miro Baghdatis, que s'ha assegut. Error de gruix. Un error de joventut. Quan tens una rampa no t'has d'asseure mai. No li has de dir mai al cos que és hora de descansar i després afegir: «Era broma!». El cos és com el govern, que et diu: «Tu fes el que vulguis, però si t' enxampem, no ens diguis mentides». No podrà servir, doncs. No es podrà aixecar d'aquella cadira.

Però aleshores surt a la pista i serveix.

Què ho fa, que aquell home pugui estar-se encara dret?

Ah, sí, esclar, la joventut.

Anem igualats a cinc jocs i estem jugant engarrotats. Ell comet un error, busca un KO. Però jo contraataco i guanyo. El supero 6-5.

Ara té el servei a favor. Va guanyant 40-15. Està tan sols a un punt de forçar el *tiebreak*.

Però jo presento batalla i empato. 40-40.

El punt següent el guanyo jo, i em poso a un punt de partit.

Intercanviem un seguit de cops ràpids, endimoniats. Ell respon amb un *drive*, i només sortir la pilota de les cordes de la seva raqueta, jo ja sé que anirà fora. Sé que he guanyat el partit, i aleshores m'adono que no m'hauria quedat energia ni per a un sol moviment més.

M'acosto a la xarxa per saludar Baghdatis. Li encaixo la mà tremolosa i de seguida abandono la pista. No m'atreveixo a aturar-me. M'he de continuar movent. Tentinejo pel túnel, amb la bossa que em penja de l'espallta esquerra, tot i que la sento com si la portés penjada de la dreta, perquè tinc tot el cos tort. Quan arribo als vestidors ja no puc fer ni un pas més. No soc capaç d'estar-me dret. Estic caient a terra. Soc a terra. Arriben en Darren i en Gil, em treuen la bossa de l'espallta i m'estiren en una llitera. Els preparadors de Baghdatis el posen a ell a la llitera que hi ha al costat.

Darren, què em passa?

Estira't, vinga. Ajeu-te.

No puc, no puc...

On et fa mal? És una rampa?

No, és una obstrucció. No puc respirar.

Què?

No puc... Darren... no puc... respirar.

En Darren ajuda algú a posar-me gel sobre el cos, m'aixeca els braços, demana un metge. Em suplica que m'ajegi.

Deixa-ho anar, vinga. Relaxa't. Tens tot el cos tens. Deixa't anar, deixa't anar.

Però jo no puc. I aquest precisament és el problema, oi? Que no soc capaç de deixar-me anar.

Un calidoscopi de rostres apareix damunt meu. En Gil, que em pressiona el braç i em dona una beguda de recuperació. T'estimo, Gil. La Stefanie, que em fa un petó al front i em somriu, no sé si contenta o nerviosa. «Ah, sí, esclar, ara sé on havia vist ja aquell somriure». Un assistent, que m'informa que els metges estan de camí i engega el televisor instal·lat damunt la llitera. Per fer alguna cosa mentre s'espera, em diu.

Tracto de veure què hi ha al meu voltant. A l'esquerra sento gemecs. Lentament giro el cap i veig Baghdatis a la llitera del costat. El seu equip l'està atenent. Li estiren el quàdriceps, les rampes del tendó de la sofraja.

Li estiren el tendó de la sofraja, la rampa del quàdriceps. Mira d'estirar-se totalment pla, i sent una rampa a l'entreuix. S'arrauleix fet un cabdell i els suplica que el deixin sol. Tothom surt dels vestidors. Ens quedem tots dos sols. Torno a fixar-me en la pantalla del televisor.

Al cap d'un moment fa alguna cosa i jo em tombo cap a ell una altra vegada. Em somriu. Està content o nerviós? Potser les dues coses. Jo també li somric.

Sento el meu nom a la tele. Giro el cap. Moments destacats del partit. Els primers sets, enganyosament fàcils. El tercer: Baghdatis comença a creure-hi. El quart, el combat a cops de matxet. El cinquè, aquell novè joc interminable. Del millor tennis que he jugat a la meua vida. I del millor tennis que he vist jugar. El comentarista el defineix com a «clàssic».

De cua d'ull detecto un lleuger moviment. Em tombo i veig que Baghdatis m'allarga la mà. El seu rostre diu: Això ho hem fet nosaltres. Estenc la mà, li agafo la seva, i ens quedem així, agafats de la mà, mentre al televisor se succeeixen les imatges del nostre combat salvatge.

Al final deixo que el cap em porti allà on fa temps que vol anar. Ja no l'hi puc impedir. Ara ja no m'ho demana educadament, ara em porta per la força fins al passat. I com que el meu cap anota i enregistra fins als més mínims detalls, ho veig tot amb una claredat lluminosa, enlluernadora: cada contratemps, cada victòria, cada rivalitat, cada enrabiada, cada xec, cada xicota, cada traïció, cada periodista, cada dona, cada fill, cada roba, cada carta d'un fan, cada partit de revenja, cada plorera. Com si un altre televisor damunt del meu cap emetés els moments més destacats dels meus últims vint-i-nou anys, tot em passa per la ment com un remolí en alta definició.

Sovint la gent em pregunta com és la vida dels qui ens dediquem al tennis, i jo no sé mai com descriure-la. Però aquesta paraula és la que més s'hi acosta: per sobre de tot, és un remolí dolorós, emocionant, espantós, extraordinari. Arriba a exercir fins i tot una feble força centrífuga, contra la qual fa tres dècades que hi lluito. Ara, estirat boca amunt a les entranyes de l'Arthur Ashe Stadium, amb la meua mà a la mà d'un rival derrotat i esperant que algú ens vingui a ajudar, faig l'únic que puc fer. Deixo de lluitar-hi. Tanco els ulls i observo. Res més.